

INNHALDSFORTEGNELSE

- 1 INNLEDNING
- 2 SEMESTERLEDELSEN OG PRAKTISK INFORMASJON
  - 2.1 Semesterledelsen
  - 2.2 Studentinformasjon
  - 2.3 Student-IT
  - 2.4 Bekrefte utdanningsplan
  - 2.5 Retningslinjer for studenters oppførsel og fremtreden ved Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo
  - 2.6 Skikkethetsvurdering
  - 2.7 Studenter som ikke har bestått eksamen på 9. semester
- 3 SEMESTERETS FAGLIGE INNHOLD
  - 3.1 Målsettingen med 10. semester
  - 3.2 Organisering av undervisningen
  - 3.3 Praksisperioden
- 4 LÆRINGSMÅL FOR SEMESTERET
  - 4.1 Læringsmål for allmennmedisin
  - 4.2 Læringsmål for samfunnsmedisin
  - 4.3 Læringsmål for rettsmedisin
  - 4.4 Læringsmål for Kvalitetsforbedring, Ledelse og Kunnskapshåndtering (KLoK)
  - 4.5 Læringsmål for psykiatri
- 5 UNDERVISNINGS- OG LÆRINGSFORMER
  - 5.1 Undervisningsformer
  - 5.2 Fraværsregler for praksis
- 6 LÆREMIDLER
  - 6.1 Anbefalt litteratur
  - 6.2 Nettbaserte læremidler
- 7 EKSAMEN/EVALUERING
  - 7.1 Eksamen
  - 7.2 Eksamensregler, gyldig forfall
  - 7.3 Informasjon om poengsum for skriftlig eksamen
  - 7.4 Sluttevaluering for semesteret
- 8 FORSKERLINJEN
- 9 TIMEPLANEN FOR UKENE 1-20
- 10 FAGLIGE KONTAKTPERSONER
  - 10.1 Faglige kontaktpersoner
- 11 REFUSJON AV UTGIFTER, BOLIG, GODKJENNING AV PRAKSIS
  - 11.1 Refusjon av reiseutgifter og utfylling av reiseregning
  - 11.2 Bolig i praksisperioden
  - 11.3 Godkjenning av praksis
  - 11.4 Student - universitetslektor: hvordan forholde seg ved vansker

1 INNLEDNING

Velkommen til 10. semester: "**Pasient og samfunn**". Dette er et utfordrende og sammensatt semester som dekker et stort spenn av ulike emneområder og hvor mange faggrenser krysses. Den overordnede tanken er integrering og samhandling, men også at du skal lære å stå ansvarlig overfor pasienten som har deg som fastlege.

Semesteret er faglig forankret i helsetjenesten utenfor universitetssykehusene, og vel to tredjedeler av semesteret utgjøres av kliniske fag (allmennmedisin, psykiatri, kirurgi og indremedisin). Resten består av rettsmedisin og de samfunnsmedisinske fagene epidemiologi, forebyggende medisin, sosialmedisin, trygdemedisin, arbeidsmedisin, miljømedisin, helseadministrasjon, medisinske historie, medisinsk antropologi og internasjonal helse.

Som studenter skal dere i dette semesteret tilegne dere en kombinasjon av allmenn-, samfunns- og rettsmedisinsk kjernekompetanse, samt få innsikt i fagenes tenke- og arbeidsmåter. Dere skal få kunnskaper og ferdigheter som gjør det mulig å arbeide i primærhelsetjenesten og på lokalsykehus. Dere skal også få en forståelse av hvordan de ulike delene av helsekjeden fungerer og samhandler i samfunnet.

Hovedelementet i 10.semester er *praksis*: Seks uker hos en allmennpraktiker og seks uker på ett av ti samarbeidende sykehus i helseregion Sør-Øst. Praksisperiodene for hver enkelt student er søkt lagt til samme geografiske område for å fremme et helhetsperspektiv på helsetjenesten. Vi ønsker at du skal få erfaring med hvordan allmennlegen og sykehuslegen arbeider hver for seg, og hvordan de samhandler om pasientbehandling. Vi ønsker videre at du får innsikt i fastlegens alenerolle overfor de fleste pasienter, innsikt i når det er behov for å skaffe andres hjelp til pasienten, og behovet for å være koordinator for sammensatte hjelpetiltak.

I praksisperioden legges hovedvekten på praktisk legearbeid i allmennpraksis og på sykehus, og på samfunnsmedisinsk arbeid i primærhelsetjenesten. Over 140 universitetslektorer spredt over hele det sørlige og østlige Norge er ansatt for å ivareta disse oppgavene.

I denne semesterboka finner du den viktigste informasjonen om undervisningen i semesteret: Læringsmål, undervisningsformer, evaluering, eksamen og timeplanoversikt.

Ytterligere informasjon om praksisperioden i allmennpraksis og på sykehus finner du i *Praksismappe for primærhelsetjenesten og Praksisveileder for sykehus* som du vil få utdelt i starten av semesteret.

Lykke til med et spennende semester!

10. semesterutvalget

Studieplan i medisin. Fagenes fordeling på semester

Sem	Tema	Uker	Basalfag	Uker	Parakliniske fag	Uker	Samfunnsmed.fag	Uker	Kliniske fag	Uker
	Examen philosophicum	4								
1	Human biologi Individ/kommunikasjon Samfunn og metode	15	Anatomi,fysiologi, biokjemi,genetikk Atferdsfag Statistikk	6 3 2			Samfunnsmedisin Etikk	2 1	Allmenntmedisin	1
	Eksamen	1								
2	Cellebiologi	19	Kjemi Anatomi,fysiologi, biokjemi,genetikk	3 15	Patologi	0,5			Allmenntmedisin	0,5
	Eksamen	1								
3	Signalveier Sirkulasjon/respirasjon Blod/immuol./mikrobiol Nyre - syre/base	19	Anatomi,fysiologi	11	Patologi Farmakologi Klinisk biokj.og fys Immunologi Mikrobiologi(gen)	2 1 0,5 1 1,5			Propedeutikk Allmenntmedisin	1,5 0,5
	Eksamen	1								
4A	Fordøyelse/ernæring	7,5	Anatomi,fysiologi, biokjemi,ernæring	5	Farmakologi Patologi Klinisk biokj.og fys	0,5 0,5 0,5			Propedeutikk	1
	Eksamen	0,5								
4B	Bevegelsesapparatet	11,5	Anatomi, fysiologi Atferdsfag	5 1	Patologi	0,5	Samfunnsmedisin	0,5	Fysikalsk medisin Kirurgi Radiologi Indremedisin(revma) Allmenntmedisin	2 1 0,5 0,5 0,5
	Eksamen	0,5								
5	Sirkulasjon/respirasjon Nyre	19	Anatomi,fysiologi Atferdsfag	3 1	Farmakologi Patologi Klinisk.biokj.og fys Mikrobiologi	1 1,5 2 0,5	Samfunnsmedisin Etikk	0,5 0,5	Indremedisin Kirurgi Radiologi Anestesiologi Psykiatri Allmenntmedisin	3,5 2 1 1 1 0,5
	Eksamen	1								
6	Fordøyelse Blod Infeksjon Hud	19	Anatomi, fysiologi biokjemi Ernæring Atferdsfag	3 0,5 1	Farmakologi Patologi Klinisk biokj.og fys Mikrobiologi Immunologi	0,5 1 1 1 1	Samfunnsmedisin	0,5	Indremedisin Kirurgi Radiologi Hud Allmenntmedisin	3 1,5 0,5 4 0,5
	Eksamen	1								
7	Nevrologi Øre-nese-hals	16	Anatomi,fysiologi	4	Farmakologi Patologi Genetikk	0,5 0,5 0,5			Nevrologi Øre-nese-hals Allmenntmedisin	6 3,5 1
	Eksamen	1								
7/8	Prosjektoppgave	6								
8	Psykiatri Øye	16	Anatomi,fysiologi Atferdsfag	3 1	Farmakologi Patologi	1 0,5			Øye Psykiatri Psykiatri, praksis Allmenntmedisin	3,5 3 3 1
	Eksamen	1								
9	Reproduksjon/ Kvinne-barn (Undervises på engelsk)	19	Anatomi, fysiologi biokjemi	3	Patologi Farmakologi Klinisk.biokj.og fys. Genetikk	1,5 0,5 0,5 0,5			Gynekologi/ Obstetikk Pediatri Psykiatri (barne) Allmenntmedisin	5,5 6 1 0,5
	Eksamen	1								
10	Praksis	12						6	Allmenntmedisin Indremed/kirurgi	6 6
	Pasient og samfunn	7					Sosialmedisin Forebygg. medisin Rettsmedisin	2,5 1 1	Psykiatri Allmenntmedisin	1,5 1
	Eksamen	1								
11	Prosjektoppgave	6								
11/12	Klinisk medisin/samfunn	31	Biologiske basalfag Atferdsfag	0,5 1	Patologi Farmakologi Klinisk.biokj.og fys.	2 1 0,5	Samfunnsmedisin	1	Indremedisin Kirurgi Radiologi Anestesi Akuttmedisin Psykiatri Allmenntmedisin	8,5 8,5 1 1 4 1 1
	Eksamen	3								

2 SEMESTERLEDELSEN OG PRAKTISK INFORMASJON

Semesteret ledes av et eget utvalg med 3 lærere, studentrepresentanter og koordinator.

2.1 Semesterledelsen

Leder	Koordinator
Førsteamanuensis Elin O. Rosvold Institutt for helse og samfunn Frederik Holsts Hus, Ullevål terrasse Postboks 1130, Blindern 0318 Oslo Tlf.: 22 85 05 86 Fax.: 22 85 06 50 E-post: e.o.rosvold@medisin.uio.no	Semesterkoordinator Ragnhild Bjørneng Institutt for helse og samfunn Frederik Holsts Hus, Ullevål terrasse Postboks 1130, Blindern 0318 Oslo Tlf.: 22 85 06 53 Fax.: 22 85 06 50 E-post: ragnhild.bjorneng@medisin.uio.no
Lærer-representanter i semesterutvalget	
Professor Per Nafstad Institutt for helse og samfunn Frederik Holsts Hus, Ullevål terrasse Postboks 1130, Blindern 0318 Oslo Tlf.: 22 85 06 21 Fax: 22 85 05 90 E-post: per.naftstad@medisin.uio.no	Professor Sidsel Rogde Nasjonalt folkehelseinstitutt, divisjon for rettsmedisin og rusmiddelforskning Postboks 4404, Nydalen 0403 Oslo Tlf.: 21 07 76 90 Fax: 21 07 76 77 E-post: sidsel.rogde@medisin.uio.no
Studentrepresentanter i semesterutvalget	
Kulltillitsvalgt sitter i semesterutvalget for eget semester samt semesteret under. Valget avholdes i løpet av første semesteruke. http://www.med.uio.no/studier/kontakt/kulltillitsvalgte.html	

Spørsmål/henvendelser vedrørende den praktiske gjennomføringen av semesteret, rettes til Ragnhild Bjørneng. Koordinator kan/skal også kontaktes ved eventuelle problemer i praksisperioden som ikke lar seg løse lokalt.

Alle henvendelser til koordinator fra samlet kull bør skje via tillitsvalgt student. Semesterleder kontaktes når koordinator ikke er til stede eller ikke kan være behjelpelig.

Det medisinske fakultet – Fakultetsadministrasjonen - Studieseksjonen

Domus Medica, Postboks 1018 Blindern, 0315 Oslo

Direkte innvalg

Besøksadresse: Domus Medica, Sognsvannsvn. 9, 0317 Oslo

Faks 22 85 14 61

Eksamenkonsulent

Seniorkonsulent Mariann Engvik

Tlf. 22 85 14 37

Studieseksjonen, Domus Medica

mariann.engvik@medisin.uio.no

Studentinfosenteret

<http://www.med.uio.no/studier/kontakt/med-studieinfo.html>

Det medisinske fakultet

Tlf. 22 85 11 36

Studieseksjonen

Fax: 22 85 11 06

Postboks 1018 Blindern

med-studieinfo@medisin.uio.no

0315 Oslo

Studentveiledningen, Domus Medica

(studenter som veileder studenter)

Tlf. 22 85 11 85

<http://www.med.uio.no/studier/admin/studieveiledning>

Fax: 22 85 11 06

student.veiledning@medisin.uio.no

2.2 Studieinformasjon

Hovedkanal for studieinformasjon ved Det medisinske fakultet er Studieportalen Mine Studier, <https://minestudier.uio.no/>. Fakultetet krever at du som student sjekker Mine studier minst to ganger i uken slik at du får med deg endringer i timeplanen og viktige meldinger

fra studieadministrasjonen. Disse meldingene får du ikke andre steder. Har du problemer med innlogging, kontakt student-IT. Merk: Kun studieadministrative beskjeder gis i portalen. Beskjeder angående sosiale aktiviteter o.l. sendes til studentenes e-postadresse ved UiO. Alle studenter har tilgang til webmail, <http://webmail.uio.no>.

2.3 Student-IT

Informasjon om student-it ved fakultetet:

<http://www.med.uio.no/tjenester/it/>

- Her finner du bl.a. en oversikt over fakultetets PC-stuer og kontaktpersoner for brukerstøtte. Kontakt brukerstøtte på PC-stuen der du normalt har undervisning.
- Har du enkle IT-spørsmål som f.eks problemer med passord el.l., kan du få hjelp til dette ved Med-studieinfo på DM. Se åpningstider her: <http://www.med.uio.no/studier/kontakt/med-studieinfo.html>
- Ved andre IT-spørsmål, ta kontakt pr. e-post: orakel-hjelp@medisin.uio.no

IT-hjelp utenom fakultetets åpningstider og hjelp med hjemme-PC:

Fakultetet har ikke støtte for studenters hjemmemaskiner. UiO har imidlertid en del sentrale it-tjenester som er tilrettelagt for studenters hjemmebruk: <http://www.uio.no/tjenester/it/>

Informasjonsteknologi - brukerstøtte: Spørsmål kan rettes til Houston (USITs veiledningstjeneste): houston@usit.uio.no

Se: <http://www.uio.no/tjenester/it/kontakt/houston/>

2.4 Bekrefte utdanningsplan

Alle som er studenter på studier av 60 studiepoengs omfang eller mer, skal ha en utdanningsplan. Utdanningsplanen inneholder bestemmelser om institusjonens ansvar og forpliktelser overfor studenten, og om studentens forpliktelser overfor institusjonen og medstudenter. En utdanningsplan er et verktøy i planleggingen av studiet.

- **Du må bekrefte utdanningsplan hvert semester for å bli registrert som aktiv student.**
- **Frist for å bekrefte utdanningsplan er 1. september i høstsemesteret og 1. februar i vårsemesteret.**
- **For ytterligere informasjon om utdanningplan ved UiO, se:**
<http://www.uio.no/studier/admin/semesterregistrering/index.html>

2.5 Retningslinjer for studenters oppførsel og fremtreden ved Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo

- Studenten skal først og fremst ta hensyn til pasientens beste.
- Studenten skal møte alle pasienter med respekt for pasientens kulturelle og religiøse bakgrunn.
- Studenten skal ikke forskjellsbehandle pasienter på grunn av alder, kjønn, etnisitet, nasjonalitet, hudfarge, religiøs tilhørighet, moralsk og politisk oppfatning eller seksuell legning. Studentene må være forberedt på nær fysisk kontakt med pasienter av begge kjønn, herunder håndhilsing og fysiske undersøkelser.
- Studenten skal ikke uttrykke eller praktisere egne moralske, religiøse, politiske eller andre personlige oppfatninger som kan komme i veien for hensynet til pasienten, kommunikasjon med pasienten og god pasientbehandling.
- Studenten skal følge de regler og normer for oppførsel og fremtreden som gjelder på det studiestedet (evt. praksisstedet) de oppholder seg.
- Fakultetet forutsetter at praksisstedene følger Arbeidstilsynets retningslinjer med hensyn til likebehandling og ikke-diskriminering.
- Studenten skal respektere sine lærere, medstudenter og andre som de kommer i kontakt med gjennom studiet uavhengig av alder, kjønn, etnisitet, nasjonalitet, hudfarge, religiøs tilhørighet, moralsk og politisk oppfatning eller seksuell legning.

Tiltak ved brudd på retningslinjene

Det medisinske fakultet oppfordrer sine undervisere og praksislærere til å gi studenter som bryter retningslinjene korreks på stedet og mulighet til å endre sin oppførsel/ fremtreden. Ved gjentatte brudd, eller bevisste forsømmelser, kalles studenten inn til samtale med studiedekanen ved Det medisinske fakultet. Alle innmeldte brudd på retningslinjene noteres i studentens mappe, og inngår i den løpende skikkethetsvurderingen som gjøres av alle studenter ved Det medisinske fakultet. Ved grove, eller gjentatte brudd på retningslinjene kan studenten miste muligheten til å bli uteksaminert fra fakultetet.

2.6 Skikkethetsvurdering

Kunnskapsdepartementet har 30. juni 2006 fastsatt forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning.

Skikkethetsvurdering etter lov om universiteter og høyskoler § 4-10 har tidligere omfattet lærerutdanninger, men utvides nå til også å omfatte nærmere angitte helse- og sosialfagutdanninger, deriblant profesjonsstudiet i medisin.

Den løpende skikkethetsvurderingen skal foregå gjennom hele studietiden. Dette er blant annet begrunnet ut i fra hensynet til pasienter og klienter som studentene er i kontakt med. Den enkelte students skikkethet skal vurderes løpende både i den teoretiske og den praktiske delen av studiet.

For mer informasjon, se:

<http://www.med.uio.no/studier/om/regelverk/profesjon-medisin/skikkethet/index.html>

2.7 Studenter som ikke har bestått eksamen på 9. semester

Fra og med høstsemesteret 2010 er følgende ordning innført: Studenter som har valgt praksisplass og er meldt til praksisundervisningen i 10. semester, får anledning til å fullføre praksis, selv om de har resultatet ”ikke bestått” til 9. semester kontinuasjonseksamen, eller har levert legeattest/ trukket seg/ ikke møtt til kontinuasjonseksamen. (Det presiseres at studenter som trekker seg fra ordinær eksamen eller ikke møter, umiddelbart vil rykke ned et kull.). Etter fullført praksis rykker studentene ned et kull, og de har en periode på drøyt fire uker til å konsentrere seg fullt og helt om forestående 9. semester eksamen.

Påfølgende semester settes studentene opp på 10. semester. De får ikke følge praksisundervisningen på nytt, med oppfordres i stedet til å ta seg arbeid med midlertidig lisens i de 12 ukene praksis pågår.

Studenter som foretrekker å rykke ned et kull umiddelbart etter kontinuasjonseksamen, kan naturligvis gjøre det, slik hovedregelen tilsier. Det er viktig at studenter som bestemmer seg for dette gir semesterkoordinator for 10. semester beskjed så snart beslutningen er fattet, slik at koordinator kan melde fra til praksisstedene.

3. SEMESTERETS FAGLIGE INNHOLD

3.1 Målsettingene med 10. semester er at du:

- kan gjenkjenne og analysere allmennt medisinske sider ved et gitt helseproblem, uansett hvilken spesialitet du senere velger
- kan gjenkjenne og analysere samfunnsmedisinske sider ved et gitt helseproblem, uansett hvilken spesialitet du senere velger
- etter turnustjenesten skal være i stand til å fungere godt – basalt og initialt – i allmennt medisinske og samfunnsmedisinske stillinger
- skal forberedes for eventuell framtidig oppgave som medisinsk sakkyndig for rettsvesenet
- skal oppnå en forståelse av helsevesenet som en helhetlig, sammenhengende struktur, hvor brukerorientering, samhandling, ledelse, kunnskapshåndtering og forbedringskunnskap er en viktig basis for fremtidig utøvelse av legegjerningen.

3.2 Organisering av undervisningen

Semesteret består av tre deler:

- 3 uker forberedelser til praksisen
- 6 uker hos allmennpraktiker og 6 uker på samarbeidende sykehus
- 4 uker etterundervisning, (+ 1 uke eksamen)

Det er lagt opp til at de tre periodene skal knyttes sammen av tydelige faglige linjer i undervisningen. De første ukene brukes til å bli kjent med de ulike fagområdene og få en oversikt over helse-Norge som du nå skal ha praksis i. Vi legger vekt på å formidle kunnskap som vil være nødvendig å kunne når praksisperioden begynner – deriblant konsultasjonstrening, opplæring i journalskriving og laboratoriearbeid, trygderegler, strukturen i helsevesenet, oversikt over samarbeidspartnere og offentlige etater, samt noen aktuelle kliniske emner. Det gis også introduksjon til oppgavene som skal gjennomføres i praksisperioden. I tillegg skal du bruke de første ukene til å formulere egne, individuelle læringsmål for praksisperioden.

Praksisperioden brukes til å innhente informasjon og erfaringer fra primærhelsetjenesten, sykehus og samarbeidende instanser som NAV, hjemmetjenesten og fylkeslegen. I praksismappene for primærhelsetjenesten og sykehus finner du mer detaljerte opplysninger om hvordan dette skal gjøres.

I ukene etter praksis vil vi gå mer i dybden på ulike fagområder innenfor allmennt medisin, samfunnsmedisin, rettsmedisin og internasjonal helse. Her satser vi mye på interaktiv undervisning der du får bidra med dine egne erfaringer fra praksisperioden.

3.3 Praksisperioden

I praksisperioden vil du møte et spekter av kliniske problemstillinger. Du skal under veiledning kunne anvende kunnskaper og utføre praktiske ferdigheter du tidligere har fått innføring i.

Du skal gjennom egen deltakelse bli fortrolig med organiseringen og arbeidsrutinene i primærhelsetjenesten og ved kliniske sykehusavdelinger, og du skal bli kjent med samhandlingen mellom 1. og 2. linjetjenesten. Både på lokalsykehuset og i allmennpraksis skal du lære å ta kontakt med og samhandle med relevante instanser og personellgrupper.

Videre skal du bli fortrolig med hva pasient- og pårørende perspektivet og brukerorienterte tjenester innebærer.

Målsettingene for praksisperioden i kommunehelsetjenesten

Hensikten med praksisperioden i kommunehelsetjenesten er at du skal få innsikt i fastlegens arbeidsområder og ansvar i allmennpraksis, samt at du skal oppleve hvordan praktisk medisin fungerer i samfunnet:

Du skal

- få kunnskap og trygghet om hverdagen i primærhelsetjenesten
- få kunnskap og innsikt i helsearbeidet i en kommune
- få kunnskap og innsikt i primærhelsetjenestens kliniske epidemiologi
- få kunnskap og innsikt i allmennlegens arbeidsteknikker
- følge daglige aktiviteter i en allmennpraksis:
  - klinisk pasientarbeid
  - den daglige driften av et fastlegekontor
  - deltagelse i legevakt og øyeblikkelig hjelp i primærhelsetjenesten
  - samarbeid med andre institusjoner i kommunen, som hjemmetjenesten og NAV
  - offentlig legearbeid

Læreboken ”Allmennmedisin” av Steinar Hunskår danner basisen for den kliniske kunnskapen og bør brukes aktivt under praksisen og i eksamensforberedelsene

Praksismappen med bakgrunnsstoff fungerer som en ”arbeidsbok” med innlagte arbeidsoppgaver som skal løses i løpet av praksisperioden. I mappen er det også plass for egen refleksjon i tilslutning til utvalgte sentrale emner

Målsettingen for praksisen på et lokalsykehus

Hensikten med denne praksisperioden er at du skal se og oppleve hvordan praktisk sykehusmedisin fungerer.

Du skal

- få kunnskap og trygghet om hverdagen i et sykehus
- få innsikt i oppbygging og struktur av et sykehus
- følge sykehusets ulike medisinske daglige aktiviteter
  - morgenmøtet, være med i faglige diskusjoner
  - postarbeid og visitt
  - følge vakthavende lege
  - poliklinikk
- skrive journaler og epikriser, samt ta del i og beskrive to pasientforløp hvor beslutningsgrunnlag, terapivalg og pasientperspektivet dokumenteres (”mappe evaluering”)

- trening i ulike praktiske prosedyrer som det forventes at en turnuskandidat kan utføre. Dette er nærmere beskrevet i *Praksisveileder - sykehus*.

For praksisperioden på lokalsykehus er det utarbeidet en egen **Praksisveileder** med informasjon om de forskjellige kurs- og utdanningstilbudene studentene tilbys på de ulike sykehusene. Det er utarbeidet en egen **KLoK veileder** relatert til oppgavene knyttet til kvalitet, ledelse og kunnskapshåndtering i praksisperioden.

4 LÆRINGSMÅL FOR SEMESTERET

4.1. Læringsmål for allmennmedisin

Denne fasen av studiet er kjennetegnet ved at mye av kunnskapsstoffet er gjennomgått tidligere. Nå skal du hente frem og integrere denne kunnskapen med ny kunnskap for å kunne anvende dette i praktisk legearbeid. I løpet av semester skal du tilegne deg de kunnskaper, ferdigheter og holdninger som er nødvendige for selvstendig å kunne gjennomføre en fullverdig konsultasjon: Anamnese, klinisk undersøkelse, planlegging av videre utredning og behandling, oppfølging og rehabilitering innen rammen av det som forventes for turnustjenesten og i senere arbeid som lege.

Etter endt semester skal du

- på egenhånd kunne vurdere pasienter med sammensatte problemstillinger
- mestre førstehjelpsbehandling ved alvorlige skader og livstruende sykdommer.
- basert på den biopsykososiale sykdomsmodellen, kunne planlegge og iverksette forebyggende tiltak.
- kunne erkjenne vanskelige verdivalg
- kjenne til og kunne samarbeide med andre yrkesgrupper innen helsevesenet
- kunne vise at du gjennom trening i konsultasjoner med pasienter har tilegnet deg språk og atferd som fremmer god og entydig kommunikasjon og inngir tillit.
- kunne tilpasse din fremferd til pasientens alder, kjønn og kulturelle bakgrunn
- være bevisst på hvor grensene for egen faglige kompetanse går.
- kunne hente inn relevant kunnskap og søke råd hos kollega/veileder når problemene pasienten presenterer går ut over eget kompetansenivå.
- vise evner til refleksjon omkring egen utøvelse av legearbeidet.

*Etter endt semester skal du kunne gjøre rede for **fagperspektiver og arbeidsmåter** i allmennmedisinen. Herunder skal du kunne*

- gjøre rede for pasienter og sykdomstilfeller som er vanlige i allmennpraksis og som viser fagets bredde og omfang
- gjøre rede for den pasientsentrerte kliniske metode som et rammeverk for konsultasjoner i allmennpraksis
- kjenne allmennmedisinske rammer og arbeidsteknikker
- beskrive styrker og svakheter ved allmennpraktikerens bruk av eget laboratorium, og ha et problemorientert perspektiv på forordning av prøver
- gjøre rede for allmennmedisinens kliniske epidemiologi
- anvende de viktigste klassifikasjonssystemene du møter i dette semesteret; ICPC, ICD og DRG.

- gjøre rede for oppbyggingen av primærhelsetjenesten og prinsippene for samarbeid og arbeidsdeling med det øvrige helsevesenet
- gjøre rede for rutiner og formalia for kommunikasjon og samarbeid med andre om enkeltpasienter
- forsvarlig dokumentere og reflektere omkring eget klinisk arbeid

*Du skal ha kunnskap om viktige **symptombilder og sykdommer** man møter i allmennpraksis. Herunder skal du kunne*

- gjennomføre konsultasjonen etter den pasientsentrerte kliniske metode, herunder også tiltaksfasen, hvor diagnosen er etablert og det i samråd med pasienten skal legges og gjennomføres en handlingsplan
- være i stand til å utrede, behandle og følge opp pasienter med fysiske, psykiske eller sosiale problemer i allmennpraksis
- håndtere de viktigste sykdoms- og symptompresentasjoner og deres behandling, samt vurdere hvorvidt en klinisk problemstilling krever strakstiltak
- gjennomføre konsultasjoner med fokus på individuell risiko og individrettet forebyggende arbeid

*Du skal kjenne de **ulike formålene ved konsultasjoner i allmennpraksis**, samt vise innsikt i de ulike utfordringer man møter ved å **være allmennpraktiker**. Herunder skal du kunne,*

- vise at du har innsikt i pasienters sykdoms- og legesøkningsatferd
- forklare risikobegrepet i klinisk allmennmedisin og hvilke utfordringer allmennlegen møter i forhold til risiko i konsultasjoner med enkeltpasienter eller i forhold til lokalbefolkningen
- gjøre rede for helsefremmende arbeid i førstelinjetjenesten
- beskrive allmennpraktikerens arbeid og ansvar for kronisk syke og for pasienter med særskilte behov (som rusproblematikk, minoritetsgrupper)
- gjøre rede for de forskjellige rollene allmennlegene kan ha i ulike faser av arbeidet med en pasient
- erkjenne og vise forståelse av bla etiske og juridiske utfordringer i allmennpraksis

4.2 Læringsmål for samfunnsmedisin

Målet med undervisningen er å gi dere kunnskap, holdninger og ferdigheter i anvendt samfunnsmedisin. Etter dette semesteret skal alle kunne gjenkjenne og analysere samfunnsmedisinske sider ved et gitt helseproblem. I tillegg skal dere få innsikt i samfunnsmedisin som virkeområde i samfunnet.

Mer konkret skal dere lære å stille og besvare spørsmålene:

1. Er dette et problem i befolkningen og hva kommer det av?
2. Hvordan kan samfunnet organisere tiltak som kan redusere problemet?
3. Hva slags informasjon trenger vi for å treffe beslutninger om slike tiltak?
4. Hvordan skaper vi ønsket endring?

Kunnskapsbaserte svar på disse spørsmålene er innholdet i den samfunnsmedisinske arbeidsmåte. Mens klinikeren håndterer den enkelte kreftpasient og det enkelte ulykkestilfellet, er det samfunnsmedisinerens oppgave å lete etter, kritisk vurdere og

implementere befolkningsrettede tiltak, for eksempel for å oppdage kreftsykdom tidlig og å forebygge ulykker i lokalsamfunnet.

Strukturen i undervisningen er som følger:

1. Innledningsbolk om samfunnsmedisinens kjerne og grenser
2. Kartlegging av et helseproblem i befolkningen og dets mulige årsaker (herunder epidemiologi, statistikk og annen metodekunnskap)
3. Velge blant handlingsalternativer (herunder helseøkonomi)
4. Samfunnsmedisinsk handling (herunder smittevern, arbeidsmedisin, reduksjon av sosialt betingende ulikheter i helse, ulykkesforebyggende arbeid)
5. Påvirke policy (herunder helsejus)
6. Forbedre kvaliteten i helsetjenesten (helsetjenester for innvandrere, ledelse, håndteringen av kronisk sykdom, tilsyn, organisering av alternativ medisin)
7. Kommunikative og relasjonelle ferdigheter (kommunisere risiko, håndtere media, personlig utvikling)
8. Trygdemedisin (i samarbeid med allmenntilleggsmedisin)
9. Global helse (et innføringskurs i internasjonalt helsearbeid)
10. Konkrete eksempler på anvendt samfunnsmedisinsk arbeid (bl.a ved møte med bydelsoverleger fra Oslo og ekskursjoner).

Undervisningen i psykiatri er forsøkt samordnet med samfunnsmedisinen, bl.a. gjennom temaene psykiatri i lokalsamfunnet, psykiatri blant innvandrere og katastrofehandtering. Det samme gjelder KloK, bl.a. gjennom temaene ledelse og kunnskapshåndtering i klinikken (klinisk epidemiologi).

Endelig er det viktig å peke på at det er et mål for oss at dere øves i fagkritikk. Samfunnsmedisinen er også vokter av medisinens og helsetjenestens grenser, og vi er opptatt av bl.a. spørsmål om makt, fordeling, prioritering, medikalisering og sosiale forholds betydning for helse. Derfor er dette også et semester for ”medisinsk-intellektuell dannelse”.

Basal samfunnsmedisin

Helsetilstand, sykkelighet, dødelighet

Etter endt semester skal du kunne:

- angi vanlige mål og metoder for kartlegging av helse, sykkelighet og dødelighet.
- beskrive historiske utviklingstrekk og nåværende mønster i sykdomsforekomsten i Norge.
- gjøre rede for de viktigste årsakene til dagens folkesykdommer.
- beskrive grunnleggende begreper, design og metoder ved epidemiologiske studier.
- redegjøre for sosial ulikhet i helse/sykdom, de vanligste forklaringsmodellene på ulikhetene, samt samfunnsmedisinske strategier for å motvirke sosial ulikhet i helse.
- gjengi internasjonal samfunnshelses normative grunnlag (menneskerettighetene).
- beskrive sammenhengen mellom fattigdom og helse i global sammenheng og hvordan politikk, kultur og økologi former sykdomsbildet.
- gjøre rede for hvordan eksempler på strukturert tilnærming (standard case management) og helsetilbud i "definerte minimumspakker" (minimal health packages) kan brukes til å sikre rettferdig tilgang til helsetjenester av en gitt kvalitet selv der hvor midlene er knappe.
- beskrive hvordan en verden i endring (transisjoner) opplever stadig nye helseutfordringer fordi evolusjonen stadig går videre.

- angi hvordan internasjonale organisasjoner prøver å sikre fattige land og befolkninger tilgang til medisiner, vaksiner og helsetjenester.

Begrepe helse, sykdom og risiko

Etter endt semester skal du kunne redegjøre for hvordan oppfatninger av risiko, helse og sykdom delvis er kulturelt konstruerte og derfor varierer mellom historiske epoker, mellom ulike folkeslag og mellom ulike helsesystemer.

Anvendt samfunnsmedisin

Samfunnsmedisinske institusjoner og funksjoner

Etter endt semester skal du kunne

- gjøre rede for organisering og funksjon for institusjonene med vesentlige samfunnsmedisinske oppgaver: Sosial- og helsedirektoratet, Nasjonalt folkehelseinstitutt, Statens helsetilsyn, De regionale helseforetakene, fylkeslege og kommunelege I.
- gjøre rede for de vanligste prinsippene og virkemidlene for forebyggende og helsefremmende arbeid.
- angi lovgivning og praksis når det gjelder forebyggende og helsefremmende arbeid i kommunen med vekt på smittevern og miljørettet helsevern.
- gjøre rede for samfunnsmedisinerens rolle som premissleverandør til forvaltningen og det politiske beslutningsnivået.

Helsetjenesten

Etter endt semester skal du kunne

- angi hovedtrekkene i organiseringen av den norske helsetjenesten med vekt på kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.
- gjøre rede for det lege-relevante hovedinnholdet i de lovene som regulerer helsetjenesten, herunder Lov om spesialisthelsetjenesten, Lov om helsetjenesten i kommunene, Lov om helsepersonell og Lov om pasientrettigheter.
- gjøre rede for melderutiner ved feil og skader i helsetjenesten.
- gjøre rede for den alternative helsetjenesten og de utfordringer som ligger i samarbeid med denne.

Velferdsordningene

Etter endt semester skal du kunne

- angi de medisinske relevante delene av Lov om folketrygd.
- gjøre rede for regelverket for legens oppgaver ved søknad om grunnstønad, hjelpestønad, medisinsk rehabilitering, yrkesmessig attføring og uførepensjon.
- anvende regelverket og prosedyrer ved sykmelding.
- fylle ut de vanligste formularer som brukes ved søknad om trygdeytelser.
- angi de medisinske relevante delene av Lov om sosiale tjenester.
- gjøre rede for sosiale konsekvenser av alvorlig og/eller langvarig sykdom og hvilke ordninger og samarbeidspartnere legen kan benytte seg av (NAV trygd, NAV arbeid og sosialkontor).
- beskrive levekår, helse og helsetilstand for vanskeligstilte grupper, blant annet fattige, funksjonshemmede og visse grupper innvandrere/flyktninger/asylsøkere.
- gjøre rede for hvilke sosiale og medisinske hjelpeordninger som gjelder for vanskeligstilte grupper og legens rolle i disse ordningene.

Arbeidsmedisin

Etter endt semester skal du kunne

- gjøre rede for de lover og regler som gjelder for helse/sikkerhet/miljø (HMS) i arbeidslivet herunder definisjon av yrkesskade og yrkessykdom samt meldeordningene ved disse tilstandene.
- gjøre rede for de mest sentrale sammenhenger mellom arbeid og helse og hvordan helseskader på arbeidsplassen kan forebygges.
- beskrive bedriftslegens arbeidsområde og arbeidsmåte.
- ta opp en adekvat anamnese ved mistanke om yrkesskade og yrkessykdom.

4.3 Rettsmedisin

Etter endt semester skal du ha utviklet profesjonelle holdninger til de lover, regler, bestemmelser og etiske normer som gjelder for legers virksomhet i deres samvirke med pasienter, og med andre samarbeidspartnere som rettsvesen og politi. Du skal kunne anvende disse lover, regler, bestemmelser og normer, og om nødvendig kunne veie dem opp mot hverandre. Du skal vite forskjellen på behandlerrollen og sakkyndigrollen, og kjenne til og kunne utføre de vanligste sakkyndigoppgaver en lege vil kunne møte.

Hva er rettsmedisin

- definisjon av rettsmedisin i vid forstand (bruk av biomedisinsk kunnskap i rettsvesenets tjeneste ved at leger, tannleger eller biologer engasjeres av politi eller domstol) og i snever forstand (rettspatologi/klinisk rettsmedisin)
- forståelse for to viktige aspekter ved rettsmedisin:
  - de juridiske og etiske rammer for legens virksomhet i forhold til rettsvesen, samfunn og enkeltpersoner
  - medisinsk sakkyndigfunksjon vedrørende ofre, mistenkte eller andre ved etterforskning og hovedforhandling i straffe- eller sivilrettslig sammenheng.

Påtalemyndighet og domstoler

Du skal kjenne til hvordan påtalemyndighet og domstoler fungerer samt kunne forklare hvilke plikter/rettigheter som påhviler deg, både som vanlig borger og lege, herunder

- organiseringen av påtalemyndigheten
- forskjellen mellom sivile saker og straffesaker
- vitneplikten, samt vitneplikstens innskrenkninger for leger
- forskjell på vitne og sakkyndig
- hvem som har plikt til å være sakkyndige
- leger som sakkyndige, herunder taushetsplikt
- formell prosedyre for bruk av sakkyndige

Obduksjonslovgivning

Du skal

- kunne gjengi Helsepersonell-lovens bestemmelser med forskrifter om unaturlig død
- kunne gjengi lovverket som regulerer sykehusobduksjon, transplantasjon, avgivelse av lik m.m.

- vite hva du skal gjøre dersom det er behov for obduksjon ved sivilrettslige spørsmål/medisinske spørsmål ved dødsfall utenfor sykehus, der politiet avstår fra å rekvirere obduksjon.

Bistandsplikt politi/domstoler

Du skal kunne gjøre rede for Helsepersonellovens bestemmelser om legers bistandsplikt der dette er hjemlet i lov (Veitrafikkloven § 22a: blodprøvetakning i promillesaker), prøvetakning og kliniske undersøkelser etter kjennelse av retten Str prl § 157 og Barnelova § 24).

Andre aktuelle bestemmelser i lovverket

Du skal kunne gjøre rede for

- Straffelovens bestemmelser som angår leger vedrørende taushetsplikt (Strl. § 144, Strprl. § 119)
- unntak fra denne (avverge alvorlig forbrytelse, hindre at noen blir uskyldig dømt, Strprl § 119)
- Alminnelig plikt til å hjelpe en som er i overhengende livsfare (Strl. § 387)
- Nødrett (Strl. § 47)
- Bestemmelser i Straffeloven om forbrytelser mot liv, legeme og helbred, § 228 legemsfornærmelse, § 229 hensettelse av noen i bevisstløshet, § 231 grov legemsbeskadigelse, § 232 forsettelig forbrytelse på særlig smertevoldende måte, § 233 drapsparagrafen; overlagt, forsettelig § 234 drap av nyfødte, § 235 drap med eget samtykke (medlidenhetsdrap)

Taushetsplikt

Du skal kunne beskrive og gjøre rede for

- alminnelige bestemmelser om yrkesmessig pålagt taushetsplikt og innskrenkninger av denne
- helsepersonell-lovens bestemmelser om taushetsplikt
- innskrenkninger i taushetsplikten (samtykke, rettmessig eller hjemlet i lov)
- melding til politiet om unaturlig dødsfall
- sosialmedisinske meldeplikter
- avverge visse alvorlige forbrytelser
- meldeplikt til Barnevernet ved mistanke om alvorlig omsorgssvikt
- smittevernlovens bestemmelser
- for å hindre at noen blir uskyldig dømt
- nødrett

Sivilrettslig ansvar

Du skal kunne gjøre rede for

- Culpa-ansvaret - det alminnelige uaktsomhets- eller skyldansvaret
- arbeidsgiveransvaret
- ulovfestet objektivt ansvar
- Norsk Pasientskadeerstatning

Dødstegn og postmortale forandringer

- Du skal kunne gjøre rede for dødstegn
  - Tradisjonell definisjon på døden og definisjon anvendt ved transplantasjon.
- Du skal kunne

- Foreta en vanlig legeundersøkelse av en avdød (ikke obduksjon)
- Redegjøre for umiddelbare, tidlige og sene postmortale forandringer

Identifisering/brann- og katastrofedødsfall

Du skal kunne gjøre rede for

- bestemmelser vedrørende funn av uidentifisert lik
- metoder for identifisering av ukjente lik
- organisering av Id-arbeid ved massekatastrofer - Id-gruppen KRIPOS
- hvilke andre undersøkelser som er aktuelle i forbindelse med branndødsfall

Stump og skarp vold, trafikkskader

Du skal kunne

- prinsippene for dokumentasjon av skader
- gjøre rede for oppkomstmekanismer, virkning på menneskekroppen og tilhelingsforløpet for stikk-, skjær-, risp- og huggskader samt skader forårsaket av slag, grep, støt, fall og annen mer eller mindre voldsom kontakt med kroppsdel eller stumpe gjenstander
- kjenne til de vanligste skadene hos trafikanter av ulike typer (bilførere, fotgjengere)

Kvelning og skuddskader

Du skal kunne

- gjøre rede for årsaker til hypoksi
- beskrive hvilke symptomer som kan sees og hvilke postmortale tegn som kan finnes
- beskrive hvilke former for strangulasjon som finnes og hva som særmerker disse
- gjøre rede for årsakene til kvelning ved ytre sperre, indre sperre
- gjøre rede for former for kjemisk kvelning (O₂-fattig atmosfære, giftige gasser)
- beskrive postmortale funn ved drukning
- gjøre rede for hva som karakteriserer haglskudd vs prosjektilskudd
- gjøre rede for skuddavstandens betydning for skuddlesjonens utseende
- gjengi hva som karakteriserer en innskudds åpning, utskudds åpning

Plutselig uventet død og legens rolle ved dødsfall

Du skal kunne

- gjøre rede for hvilke oppgaver du har som lege ved tilfelle av plutselig uventet død i alle aldersgrupper; herunder særskilte rutiner ved plutselig uventet spedbarndød
- beskrive hvilke tilstander som kan føre til plutselig død i ulike livsfaser, og kunne forklare symptombilde og mekanismer, med særlig vekt på å kunne skille mellom naturlig og unaturlig død
- vite hvordan du skal opptre på et åsted
- fylle ut og videreformidle "Legeerklæring om dødsfall" til riktig instans ved naturlig og unaturlig dødsfall

Medisinske sakkyndigerklæringer

Du skal kunne gjøre rede for sakkyndigoppdragets egenart og juridiske betydning samt de krav til form og innhold som stilles til denne type dokument, herunder kunne angi hvilke

instanser/myndigheter som kan anmode legen om sakkyndigerklæring

Du skal kunne gjøre rede for

- legens plikt til å utarbeide erklæringer
- forholdet mellom denne plikt og taushetsplikten
- sakkyndigerklæringens form og innhold
- Den Rettsmedisinske Kommisjon (DRK) og plikten til å sende kopi av sakkyndigerklæringen til dette organ
- legen som sakkyndig/vitne i domstol
  - stevningsdokument
  - mandat
  - prosedyre/etikette ved opptreden i domstol

Rettsmedisinske aspekter av seksuelle overgrep

Du skal kunne

- gjøre rede for hvilke instanser som medvirker og samvirker ved håndtering av mistenkte seksuelle overgrep mot henholdsvis barn og ”voksne”
- hvedtrekkene i straffelovens kap 19 om seksualforbrytelser
- forstå betydningen av kriminalteknisk arbeid for å kunne ivareta klær og annet materiale på en adekvat måte
- utføre prøvetaking, merking og forsendelse av biologiske spor
- kjenne til mulige metoder for påvisning av humane væsker og andre kroppsprодукter samt DNA-analyse for identifisering av prøvematerialets opphav
- gjøre rede for hva man som lege skal gjøre i forbindelse med akutte overgrep, særskilt angående sporsikring, ved mistenkt seksuelt overgrep mot barn

Forgiftninger

Du skal kunne

- beskrive epidemiologien for fatale forgiftninger
- gjøre rede for fremgangsmåte for prøvetaking og vurdering av ruspåvirkning i hht Veitrafikklovens § 22

Farskapssaker

Du skal kunne

- gjøre rede for reglene i Barnelova angående fastsettelse, endring og opphevelse av farskap slik at du i rimelig grad kan informere personer som har behov for slik kunnskap
- beskrive hvordan du forholder deg ved prøvetaking av biologiske prøver til bruk ved farskapsutredning
- angi de analytiske metoder som brukes ved fastsettelse av slektskap

4.4. Læringsmål for Kvalitetsforbedring, Ledelse og Kunnskapshåndtering (KLoK)

Kunnskapshåndtering, ledelse og kvalitetsforbedring (KLoK) har som overordnet målsetting at studentene skal tilegne seg kunnskaper, holdninger og ferdigheter innen kunnskapsbasert praksis, ledelse og kvalitetsforbedring, slik at de blir i stand til å utøve legeyrket på en profesjonell måte som fagpersoner og som deltaker i flerfaglige team. Spesifikke læringsmål for 10. semester er:

Kunnskapshåndtering

- Gjøre rede for hvordan man formulerer et presist faglig spørsmål og hvilke studietyper/design som egner seg til å besvare ulike typer spørsmål
- Forklare hvordan man søker etter forskningsbasert informasjon og hvordan man vurderer sannhetsveriden og relevansen av slik informasjon
- Vurdere kvaliteten på fagprosedyrer, kliniske retningslinjer og oppslagsverk
- Tolke resultater i primærstudier og systematiske oversikter/ metaanalyser

Ledelse

- Beskrive lederens ulike funksjoner og oppgaver i en profesjonell organisasjon
- Gjøre rede for hva som kjennetegner velfungerende team
- Gjøre rede for faktorer som kan bidra til at team fungerer dårlig

Kvalitet

- Forklare hva som menes med begrepene kvalitet, pasientsikkerhet og kliniske mikrosystem
- Anvende metoder for kvalitetsforbedring (Langley/Nolan, Demings sirkel (PDSA, PUKK) og flytskjema)
- Gjøre rede for hvordan brukerperspektivet og pasienterfaringer kan kartlegges

4.5 Psykiatri

Etter endt semester skal du

- kjenne til allmennmedisinens arbeidsmetoder i møtet med psykiske lidelser
- kjenne til og kunne håndtere krisereaksjoner som opptrer på lokalsykehus, bl.a. med akuttpsykiatriske pasienter
- gjøre rede for sammenhenger mellom samfunnsmessige forhold og psykiske lidelser
- ha innsikt om sosialt nettverk som beskyttelsesfaktor for utvikling av psykiske lidelser
- kjenne til særtrekk hos innvandrere med hensyn til psykiske lidelser og hvilke krav dette stiller til legen.

Rettspsykiatri

Etter endt semester skal du

- kjenne til hovedtrekk i strafferettspsykiatrien og de viktigste psykiatriske momenter vedrørende grunnlag for vergemål og for evne til å skrive testamente (testasjonshabilitet).
- kjenne til bestemmelsene i straffelovens § 44 om utilregnelighet (bevisstløshet, psykose eller høygradig utviklingshemming) som gir straffrihet
- kjenne til bestemmelsene i straffelovens § 39 om strafferettslige særreaksjoner for tilregnelige og utilregnelige, dvs. dom til forvaring eller dom til overføring til tvungent psykisk helsevern og dom til tvungen omsorg

- kjenne til samme lovs § 56 om mildere straffeart
- kunne skrive en foreløpig rettspsykiatrisk uttalelse for påtalemyndigheten om en lovbyters sannsynlige tilregnelighetstilstand.

5 UNDERVISNINGS- OG LÆRINGSFORMER

5.1. Undervisningsformer

Definisjon av undervisningsformene generelt og videre informasjon om undervisning og praksis i 10. semester finner du under

<http://www.uio.no/studier/emner/medisin/med/MEDSEM10/v12/undervisning/>

5.2 Regler om fravær fra praksis

Regler om fravær fra praksis i medisinstudiet finner dere under

<http://www.med.uio.no/studier/om/regelverk/profesjon-medisin/pbl-praksis/oblig-aktivitet.html>

Studenter får ikke bytte PBL-gruppe, men må delta i den gruppen de er satt opp i. PBL i 10. semester foregår enten på Ullevål eller Rikshospitalet, og det er derfor ikke aktuelt å søke om tilrettelagt undervisning for PBL i dette semesteret.

Praksis

Praksistjenesten er obligatorisk, med minst 80 % tilstedeværelse (dvs maks 6 dager fravær, i hver av de to praksisperiodene).

I allmennpraksisperioden forventes det at studenten følger normal arbeidstid ved legesenteret, og deltar på planlagte aktiviteter i og utenfor legekantoret.

I sykehusperioden vil arbeidstiden i utgangspunktet tilsvare det som er vanlig for turnusleger på det aktuelle sykehuset, normalt 38 timer på dagtid. I tillegg skal studenten delta på 6 vakter. Nærmere bestemmelser om arbeidstid og krav til tjenesten i sykehus og primærhelsetjenesten finnes på emnesiden for 10. semester.

Ved mindre enn 80% tilstedeværelse har universitetslektor plikt til å rapportere dette til fakultetet, og praksistjenesten vil bli underkjent. Godkjent praksis er et obligatorisk krav for å gå opp til eksamen.

Søknadsfrist og retningslinjer for å søke tilrettelegging (tidlig valgnummer) i forbindelse med praksis i 10. semester, se:

<http://www.med.uio.no/studier/om/regelverk/profesjon-medisin/pbl-praksis/tilrettelegging-obl-und.html>

6. LÆREMIDLER/ ANBEFALT LITTERATUR

a) Anbefalt litteratur:

<http://www.ub.uio.no/fag/helse-medisin/medisin/ressurser/litteratur/medisin/index.html>

b) Nettbaserte læremidler: <http://www.med.uio.no/studier/ressurser/elaring/>

Læringsressurser i studentportalen Mine studier publiseres i henhold til Kopinoravtalen. Det er ikke tillatt å kopiere eller publisere disse ressursene andre steder.

7. EVALUERING / EKSAMEN

7.1 Eksamen

Eksamen avholdes i form av én skriftlig eksamensdag (5 timer). Frammøte kl. 8.30 ved lesesalene i 1. etasje, Domus Medica. Vurderingsform er bestått/ikke bestått. Se

<http://www.uio.no/studier/admin/eksamen/> og

<http://www.uio.no/studier/emner/medisin/med/MEDSEM10/v12/semeksamen.xml>

Gamle eksamensoppgaver er lagt ut på nett:

<http://www.uio.no/studier/program/medisin/eksamen/oppgaver/sem10/index.html>

Hjelpemidler tillatt på eksamen:

<http://www.med.uio.no/studier/om/regelverk/profesjon-medisin/eksamen/hjelpemidler.html>

7.2 Regler for eksamen

<http://www.med.uio.no/studier/om/regelverk/profesjon-medisin/>

7.3 Informasjon om poengsum ved skriftlige eksamener.

Fakultetsstyret vedtok i juni 2005 å opprettholde karaktersystemet bestått/ikke-bestått. Det innføres imidlertid i tillegg en uoffisiell poenggiving ved skriftlig eksamen. Begrunnelsen for dette tiltaket er ønsket om bedre tilbakemelding til studentene om prestasjon på skriftlige eksamener. Poengsummen vil ikke bli påført vitnemålet og kan ikke innklages.

Maksimum poengsum er 100. Bestått grensen er 65. De som får ”ikke-bestått”, vil fortsatt få tilsendt en skriftlig begrunnelse utarbeidet av eksamenskommissjonen.

I noen semestre (1., 7., 8., 9. og 10. semester) er oppgavene vanligvis inndelt i forskjellige deler/fag (maks fire fag). Det kreves at alle deler/fag er bestått. Dette kan i enkelte tilfeller medføre at den gjennomsnittlige poengsummen overskrider 65 selv om studenter får ikke-bestått. Årsaken til stryk vil da fremkomme i den skriftlige redegjørelsen som studenten mottar. For 1., 7., 8., 9. og 10. semester skal det ikke oppgis delpoengsummer.

<http://www.med.uio.no/studier/om/regelverk/profesjon-medisin/eksamen/poengsum.html>

7.4. Sluttevaluering for semesteret

Hvert enkelt semester skal evalueres ca. hvert tredje år ved at et elektronisk spørreskjema fylles ut av studentene i slutten av semesteret. Spørreskjemaet har generelle spørsmål om studiesituasjonen og spesifikke spørsmål om semesteret. Formålet med evalueringen er å avdekke svake og sterke sider ved semesteret for å sette i verk (eventuelle) tiltak som kan bedre studiekvaliteten. Det vil settes av tid i timeplanen til gjennomføring av evalueringen.

9. Timeplan 10. semester

Studenter og lærere finner også en oppdatert timeplan i studieportalen "Mine Studier":
<https://minestudier.uio.no/>

Forelesningen "Jus og medisin":

Ta med siste utgave av *Helsepersonell- og Pasientrettighetslovene* til Aslak Syses forelesning (for å sikre deg siste utgave av lovene, ta utskrift fra www.lovdatab.no).

Obligatoriske oppgaver i praksis:

For de obligatoriske oppgavene som skal løses i praksisperiodene i primærhelsetjenesten (fem trippelevalueringer) vises det til *Praksismappa for primærhelsetjenesten, kap. 7*.

For de obligatoriske oppgavene i praksisperioden på sykehus vises det til *Praksisveileder for sykehus* og fagsiden for Kunnskapshåndtering, Ledelse og Kvalitetsforbedring (KloK)
<http://www.med.uio.no/studier/ressurser/fagsider/klok/info-fagplanutvalg/oppgaver-10-sem/index.html>

Nærmere informasjon om disse oppgavene vil bli gitt i undervisningen før praksis.

Skriftlige kontinuasjonseksamen/utsatt prøve onsdag 15.08.2012.

Det tas forbehold om endringer i timeplanen. Jo lengre fram i tid, jo større er usikkerheten. Kontakt semesterkoordinator for nærmere opplysninger.

10. semester

Semesteruke 1:

PBL-oppgave: Ingen

Medisinen i samfunnet

Kalenderuke 5

mandag 30.1.12

08:30-09:15	(FOR) Introduksjon til semesteret	Per Fugelli, Elin Olau Rosvold, Per Lagerløv	124 GV05	ALLE
09:30-10:15	Samfunnsmedisin (FOR) Når N=1: Personlige erfaringer med å bli alvorlig syk og møte helsetjen	Per Fugelli	124 GV05	ALLE
10:30-11:15	Samfunnsmedisin (FOR) Samfunnet i medisinen og medisinen i samfunnet	Anne Helene Kveim Lie	124 GV05	ALLE
11:45-12:30	Allmennmedisin (FOR) Livet i allmennpraksis	Sture Rognstad	124 GV05	ALLE
12:45-14:30	Allmennmedisin (KLINIKK) Journalen i allmennpraksis	Jørund Straand, Sture Rognstad	124 GV05	ALLE

tisdag 31.1.12

08:30-09:15	Allmennmedisin (FOR) Kommunikasjon, undersøkelse og tiltak	Atle Klovning, Harald Gunnar Jodalen	124 GV05	ALLE
09:30-11:15	Allmennmedisin (KURS) Konsultasjonen, praktiske håndgrep	Anne Karen Jenum	050 GV05	P1-2
09:30-11:15	Allmennmedisin (KURS) Konsultasjonen, praktiske håndgrep	Harald Gunnar Jodalen	124 GV05	P10-13
09:30-11:15	Allmennmedisin (KURS) Konsultasjonen: Praktiske håndgrep	Elin Olau Rosvold	052 GV05	P3-4
09:30-11:15	Allmennmedisin (KURS) Konsultasjonen: Praktiske håndgrep	Per Lagerløv	072 GV05	P5-7
09:30-11:15	Allmennmedisin (KURS) Konsultasjonen, praktiske håndgrep	Atle Klovning	073 GV05	P8-9
11:45-13:45	Allmennmedisin (FOR) Laboratoriet i allmennpraksis. Klassifikasjonssystemer	Lene Gjølseth Dalbak	124 GV05	ALLE
14:00-15:45	Allmennmedisin (FOR) Fastlegeordningen	Bjørn Espen Gjølsvik	124 GV05	ALLE

onsdag 1.2.12

08:30-09:15	Samfunnsmedisin (FOR) Hva er samfunnsmedisin?	Arild Bjørndal	124 GV05	ALLE
09:30-10:15	Samfunnsmedisin (FOR) Hvordan forbedre samfunnsmedisinske beslutninger	Arild Bjørndal	124 GV05	ALLE
10:30-11:15	Samfunnsmedisin (FOR) Forebyggende medisin og epidemiologi	Per Nafstad	124 GV05	ALLE
11:45-12:30	Samfunnsmedisin (FOR) Hvor syk er egentlig Ola Nordmann?	Haakon E. Meyer	124 GV05	ALLE
12:45-13:30	Medisinsk etikk (FOR) Hensynet til de mange vs hensynet til den enkelte. Ethiske utfordringer	Bjørn Morten Hofmann	124 GV05	ALLE
13:45-14:30	Samfunnsmedisin (FOR) Hensynet til de mange vs hensynet til den enkelte. Historiske erfaring.	Ulrich Christoph Gradmann	124 GV05	ALLE

torsdag 2.2.12

08:30-10:15	Samfunnsmedisin (FOR) Deskriptiv epidemiologi: Enkle, nyttige tall som ikke bare er enkle	Haakon E. Meyer	124 GV05	ALLE
10:30-11:15	Samfunnsmedisin (FOR) Epidemiologi: Årsak til sykdom, risiko og ønske om å forebygge	Per Nafstad	124 GV05	ALLE
11:45-12:30	Samfunnsmedisin (FOR) Epidemiologi: Hvor sikker er kunnskapen? Design, bias og usikkerhet	Per Nafstad	124 GV05	ALLE
12:45-15:30	Allmennmedisin (FOR) Allmennmedisinsk epidemiologi, StudPEP, antibiotika i allmennmedisin	Knut Eirik Ringheim Eliassen, Morten Lindbæk	124 GV05	ALLE

---

fredag 3.2.12

08:30-09:15	Samfunnsmedisin (FOR) Opphopning av sykdom og helseovervåkning	Per Nafstad	124 GV05	ALLE
09:30-11:15	Samfunnsmedisin (FOR) Miljøeksponering, klima og helse	Per Nafstad	124 GV05	ALLE
11:45-14:30	Samfunnsmedisin (FOR) Praktiske øvelser, forskningsdesign og mål for sammenhenger	Per Nafstad, Haakon E. Meyer	124 GV05	ALLE

Det tas forbehold om endringer i timeplanen. Jo lengre fram i tid, jo større er usikkerheten. Kontakt semesterkoordinator for nærmere opplysninger.

10. semester

Semesteruke 2:

PBL-oppgave: Ingen

Medisinen i samfunnet

Kalenderuke 6

mandag 6.2.12

08:30-11:15	Kvalitet, ledelse og kunnskap (FOR) Forberedelse til KLoK-oppgavene i praksisperioden	Sarah Eileen Frandsen Gran, Jan Christian Dahle Frich, Per Olav Hjortdahl	124 GV05	ALLE
11:45-13:30	Kvalitet, ledelse og kunnskap (FOR) Kunnskapshåndtering i klinikken	Per Olav Vandvik	124 GV05	ALLE
13:45-14:30	Kvalitet, ledelse og kunnskap (FOR) Litteratursøk i klinisk praksis	Anne-Marie Baune Haraldstad	124 GV05	P1-12

tirsdag 7.2.12

08:30-11:15	Samfunnsmedisin (FOR) Hvordan kan en forståelse av helseøkonomi gjøre beslutningene bedre?	Hans Olav Melberg	124 GV05	ALLE
11:45-14:30	Samfunnsmedisin (FOR) Hvordan beskytte befolkningen mot smittsomme sykdommer?	Preben Aavitsland	124 GV05	ALLE

onsdag 8.2.12

10:15-10:30	Studiedag			ALLE
-------------	-----------	--	--	------

torsdag 9.2.12

08:30-10:15	Samfunnsmedisin (FOR) Kosthold og fysisk aktivitet: Forebygging av kroniske sykdommer	Gerd Holmboe-Ottesen, Haakon E. Meyer	124 GV05	ALLE
10:30-11:15	Samfunnsmedisin (FOR) Kosthold og fysisk aktivitet: Forebygging av kroniske sykdommer	Gerd Holmboe-Ottesen, Haakon E. Meyer	124 GV05	ALLE
11:45-12:30	Samfunnsmedisin (FOR) Forebyggende helsearbeid: legens rolle	Gunnar Tellnes	124 GV05	ALLE
12:45-13:30	Samfunnsmedisin (FOR) Hvordan planlegge og implementere et skadeforebyggende program	Gunnar Tellnes	124 GV05	ALLE
13:45-14:30	Samfunnsmedisin (FOR) Hvordan planlegge og implementere et helsefremmende program	Unni Berit Schjervheim	124 GV05	ALLE

fredag 10.2.12

08:30-09:15	Samfunnsmedisin (FOR) Arbeidsmedisin	Petter Kristensen	124 GV05	ALLE
09:30-10:15	Samfunnsmedisin / Allmenntmedisin (FOR) Hva er medisinsk forsvarlig sykmelding?	Ebba Louise Wergeland	124 GV05	ALLE
10:30-11:15	Allmenntmedisin / Samfunnsmedisin (FOR) Introduksjon til trygdemedisin I: Folketrygden	Gunnar Tellnes	124 GV05	ALLE
11:45-12:30	(FOR) Introduksjon til trygdemedisin II: Gjennomgang av skjemaer	Gunnar Tellnes		ALLE
12:45-13:15	Samfunnsmedisin / Allmenntmedisin (KURS) Video om sykmelding	Elin Olaug Rosvold, Sigurd Høye	124 GV05	ALLE
13:15-14:00	Samfunnsmedisin / Allmenntmedisin (KURS) Gruppearbeid	Gunnar Tellnes	052 GV05	P1-2
13:15-14:00	Allmenntmedisin / Samfunnsmedisin (KURS) Gruppearbeid	Gunnar Tellnes	050 GV05	P3-4
13:15-14:00	Allmenntmedisin / Samfunnsmedisin (KURS) Gruppearbeid	Sigurd Høye	072 GV05	P5-6
13:15-14:00	Samfunnsmedisin / Allmenntmedisin (KURS) Gruppearbeid	Sigurd Høye	073 GV05	P7-8
13:15-14:00	Samfunnsmedisin / Allmenntmedisin (KURS) Gruppearbeid	Elin Olaug Rosvold	124 GV05	P9-12
14:15-14:30	Allmenntmedisin / Samfunnsmedisin (KURS) Diskusjon i plenum	Sigurd Høye, Elin Olaug Rosvold	124 GV05	ALLE

Det tas forbehold om endringer i timeplanen. Jo lengre fram i tid, jo større er usikkerheten. Kontakt semesterkoordinator for nærmere opplysninger.

10. semester

Semesteruke 3:

PBL-oppgave: Ingen

Medisinen i samfunnet. Forberedelser til praksis.

Kalenderuke 7

mandag 13.2.12

08:30-11:15	Psykatri / Allmenntmedisin (FOR) Legerollen ved større og mindre katastrofer	Lars Weisæth, Mette Brekke Egil Wilhelm Martinsen, Ole Rikard Haavet	124 GV05	ALLE
11:45-15:30	Allmenntmedisin / Psykiatri (FOR) Kognitiv terapi		124 GV05	ALLE

tirsdag 14.2.12

08:30-09:15	Rettsmedisin (FOR) Introduksjon til rettsmedisin	Sidsel Rogde	Aud 2 Rødt RH	ALLE
09:30-10:30	Rettsmedisin (FOR) Dødstegn og postmortale forandringer. Åsted	Sidsel Rogde	Aud 2 Rødt RH	ALLE
10:45-11:30	Rettsmedisin (FOR) Taushetsplikt, bistandsplikt	Per Hoff-Olsen	Aud 2 Rødt RH	ALLE
12:00-13:00	Rettsmedisin (FOR) Legens rolle ved dødsfall/unaturlig død	Per Hoff-Olsen	Aud 2 Rødt RH	ALLE
13:15-14:00	Rettsmedisin (FOR) Klinisk rettsmedisin Skadebeskrivelse. Dokumentasjon	Ashild Vege	Aud 2 Rødt RH	ALLE
14:15-15:00	Rettsmedisin (FOR) Sivilrettslig ansvar.	Torleiv Ole Rognum	Aud 2 Rødt RH	ALLE

onsdag 15.2.12

08:30-10:15	Samfunnsmedisin / Allmenntmedisin (FOR) Legemidler: informasjon, interaksjon, bivirkninger	Vigdis Solhaug	124 GV05	ALLE
10:30-12:15	Psykatri (SEM) Psykiatri i lokalsamfunnet	Tom Sørensen, Einar Røshol Heiervang	124 GV05	ALLE
12:45-13:30	Samfunnsmedisin (FOR) Globale samfunnsmedisinske utfordringer	Kåre Moen	124 GV05	ALLE
13:45-14:45	Allmenntmedisin (KURS) Minikurs i praktisk resepskrivning	Sture Rognstad	124 GV05	ALLE

torsdag 16.2.12

08:30-09:15	Allmenntmedisin (KURS) Forberedelser til praksisperioden	Elin Olaug Rosvold	124 GV05	ALLE
09:30-10:15	Allmenntmedisin (FOR) Akutte tilstander og legekoftert	Per Lagerløv	124 GV05	ALLE
10:30-11:15	Allmenntmedisin (KLINIKK) Tilstander på kontrolltime. Oppfølging av kronikere og risikopasiente	Trine Bjørner	124 GV05	ALLE
11:45-14:30	Allmenntmedisin (FOR) Tilstander på øyeblikkelig hjelp	Mette Brekke, Arne Fetveit	124 GV05	ALLE
14:45-15:30	Praktisk informasjon fra semesterstyret om økonomi og bolig	Ida Goffeng Bay, Ragnhild Bjørneng	124 GV05	ALLE

fredag 17.2.12

10:15-10:30	Studiedag			ALLE
-------------	-----------	--	--	------

Det tas forbehold om endringer i timeplanen. Jo lengre fram i tid, jo større er usikkerheten. Kontakt semesterkoordinator for nærmere opplysninger.

10. semester

Semesteruke 16:

PBL-oppgave: Ingen

Allmennpraktikerens roller og oppgaver i samfunnet

Kalenderuke 21

mandag 21.5.12

08:30-09:15	Velkommen tilbake - evaluering av praksis	Per Lagerløv, Jan Christian Dahle Frich, Elin Olaug Rosvold, Arild Bjørndal, Anne Helene Kveim Lie	124 GV05	ALLE
09:30-11:15	Allmennmedisin Utfordringer i lege-pasient forholdet	Per Lagerløv	124 GV05	P1-5
09:30-11:15	Allmennmedisin Utfordringer i lege-pasient forholdet	Elin Olaug Rosvold	072 GV05	P10-12
09:30-11:15	Allmennmedisin Utfordringer i lege-pasient forholdet	Bård Natvig	079 GV05	P6-9
11:45-12:30	Allmennmedisin (FOR) Pasienten, en del av familien.	Per Lagerløv	124 GV05	ALLE
12:45-13:30	Allmennmedisin (FOR) Hjemmebesøket som arbeidsform i allmennpraksis	Jørund Straand	124 GV05	ALLE
13:45-14:30	Allmennmedisin (FOR) Lege på sykehjem	Gunhild Nyborg	124 GV05	ALLE

tirsdag 22.5.12

08:30-11:15	Samfunnsmedisin (FOR) Jus og medisin. Ta med Helsepersonell- og Pasientrettighetsloven	Aslak Syse	124 GV05	ALLE
11:45-12:30	Medisinsk etikk (FOR) Helsehjelp til pasienter uten samtykkekompetanse	Reidar Pedersen	124 GV05	ALLE
12:45-13:30	Samfunnsmedisin (FOR) Hvordan medvirke til kunnskapsbasert policyutforming?	Arild Bjørndal	124 GV05	ALLE
13:45-14:30	Samfunnsmedisin (FOR) Hvordan påvirke beslutninger om helsehjelp?	Arild Bjørndal	124 GV05	ALLE
14:45-15:30	Samfunnsmedisin / Allmennmedisin (FOR) Screening	Arild Bjørndal	124 GV05	ALLE

onsdag 23.5.12

10:15-10:30	Studiedag			ALLE
-------------	-----------	--	--	------

torsdag 24.5.12

08:30-10:15	Allmennmedisin (FOR) Beslutningslære	Morten Lindbæk	124 GV05	ALLE
10:30-11:15	Allmennmedisin (FOR) Legestudenter, leger og legemiddelindustrien	Jørund Straand	124 GV05	ALLE
11:30-12:15	Allmennmedisin (FOR) Biased Based Medicine	Jørund Straand	124 GV05	ALLE
12:45-13:30	Allmennmedisin (FOR) Vanedannende legemidler	Trine Bjørner	124 GV05	ALLE
13:45-15:30	Psykatri (FOR) Psykiatri hos innvandrere	Edward Hauff, Suraj Bahadur Thapa	124 GV05	ALLE

fredag 25.5.12

08:30-09:15	Samfunnsmedisin (FOR) Innvandrerbefolkningen og sosiale helsedeterminanter	Arild Kjell Aambø	124 GV05	ALLE
09:30-10:15	Samfunnsmedisin (FOR) Det kliniske møtet i et kulturelt perspektiv	Arild Kjell Aambø	124 GV05	ALLE
10:30-11:15	Samfunnsmedisin (FOR) Medisinsk mangfold	Torunn Sarah Arntsen Sajjad	124 GV05	ALLE
11:45-12:30	Samfunnsmedisin (FOR) Kommunikasjon mellom innvandrerpasient og behandler	Torunn Sarah Arntsen Sajjad	124 GV05	ALLE
12:45-13:30	Samfunnsmedisin (FOR) Kvinnelig genital mutilering: Bakgrunn-behandling-forebygging	Sara Kahsay	124 GV05	ALLE
13:45-14:30	Samfunnsmedisin (FOR) Det skjulte helsebehovet: Helsesenteret for papirløse immigranter	Frode Eick	124 GV05	ALLE

Det tas forbehold om endringer i timeplanen. Jo lengre fram i tid, jo større er usikkerheten. Kontakt semesterkoordinator for nærmere opplysninger.

10. semester

Semesteruke 17:

PBL-oppgave: Ingen

Helse og ulikhet i verden

Kalenderuke 22

mandag 28.5.12				
10:15-10:30	Studiedag			ALLE
tirsdag 29.5.12				
08:30-10:15	Samfunnsmedisin / Allmennmedisin (FOR) Sosial ulikhet som sykdomsfremkallende faktor	Per Fugelli, Mette Brekke	124 GV05	ALLE
10:30-11:15	Allmennmedisin (FOR) Legens møte med homofile og lesbiske	Mari Kristin Bjørkman	124 GV05	ALLE
11:45-12:30	Allmennmedisin (FOR) Røykeslutt i allmennpraksis	Svein Høegh Henrichsen, Anders Østrem	124 GV05	ALLE
12:45-14:30	Samfunnsmedisin (FOR) Bør samfunnet organisere alternativmedisinen?	Stig Ando Bruset	124 GV05	ALLE
onsdag 30.5.12				
08:30-09:15	Samfunnsmedisin (FOR) Hvordan forbedre håndteringen av kronisk sykdom	Jan Christian Dahle Frich	124 GV05	ALLE
09:30-10:15	Samfunnsmedisin (FOR) Bølger av sykdom: De epidemiologiske transisjoner	Ulrich Christoph Gradmann	124 GV05	ALLE
10:30-11:15	Samfunnsmedisin (FOR) Barnevern og legens rolle	Ragnhild Bjørneng	124 GV05	ALLE
11:45-14:30	Samfunnsmedisin (FOR) Viktige oppgaver og spørsmål: Samfunnsmedisinen i Oslos bydeler	Henning Mørland, Trude Margrete Arnesen, Kari Sletnes	124 GV05	ALLE
torsdag 31.5.12				
08:15-09:00	Samfunnsmedisin (FOR) Hvordan lede helseforetakene	Bente Mikkelsen	124 GV05	ALLE
09:30-10:15	Samfunnsmedisin (FOR) Hvordan lede helse-Norge	Bjørn-Inge Larsen	124 GV05	ALLE
10:30-11:15	Kvalitet, ledelse og kunnskap (FOR) Hvordan bedre helsetjenesten gjennom god ledelse? Ledelse med stor "L"	Gudmund Nordby	124 GV05	ALLE
11:45-12:30	Samfunnsmedisin (FOR) Hvordan føre tilsyn med helsetjenesten lokalt	Petter Schou	124 GV05	ALLE
12:45-13:30	Samfunnsmedisin (FOR) Hvordan føre tilsyn med helsetjenesten nasjonalt	Lars Erik Folkvord Hanssen, Gorm Are Grammeltvedt	124 GV05	ALLE
13:45-14:30	Samfunnsmedisin (FOR) Hvordan håndtere media?	Magne Nylenna	124 GV05	ALLE
14:45-15:30	Samfunnsmedisin (FOR) Hvordan lede effektive møter?	Magne Nylenna	124 GV05	ALLE
fredag 1.6.12				
08:30-11:15	Kvalitet, ledelse og kunnskap (FOR) Kvalitetsforbedring og kunnskapshåndtering; realitet eller illusjon?	Per Olav Vandvik, Sarah Eileen Frandsen Gran, Per Olav Hjortdahl	124 GV05	ALLE
11:45-12:30	Kvalitet, ledelse og kunnskap (FOR) Hvordan lede og jobbe i team? Ledelse med liten "I"	Gudmund Nordby	124 GV05	ALLE
12:45-13:30	Kvalitet, ledelse og kunnskap (FOR) Hvordan lede og jobbe i team? Prosjekthåndtering	Gudmund Nordby	124 GV05	ALLE

Det tas forbehold om endringer i timeplanen. Jo lengre fram i tid, jo større er usikkerheten. Kontakt semesterkoordinator for nærmere opplysninger.

10. semester

Semesteruke 18:

PBL-oppgave: Ingen

Anvendt samfunnsmedisin

Kalenderuke 23

mandag 4.6.12

08:30-09:15	Allmennmedisin / Samfunnsmedisin (FOR) Risikobegreper- og kommunikasjon	Anne Karen Jenum	124 GV05	ALLE
09:30-10:15	Allmennmedisin / Samfunnsmedisin (FOR) Risiko i kulturelt perspektiv	Anne-Lise Orvin Middelthun	124 GV05	ALLE
10:30-11:15	Allmennmedisin / Samfunnsmedisin (FOR) Risiko i allmennpraksis	Morten Lindbæk, Elisabeth Swensen	124 GV05	ALLE
11:45-13:30	Samfunnsmedisin (FOR) Diabetes i verden	Hussain Akhtar	124 GV05	ALLE
13:45-14:30	Samfunnsmedisin (FOR) Forebygging av diabetes i ulike populasjoner	Hussain Akhtar	124 GV05	ALLE

tirsdag 5.6.12

08:30-11:15	Samfunnsmedisin (FOR) Et systemperspektiv i internasjonale helse	Gunnar Aksel Bjune, Ulrich Christoph Gradmann	124 GV05	ALLE
11:45-12:30	Samfunnsmedisin (FOR) Trygdemedisin	Gunnar Tellnes	124 GV05	ALLE
12:45-14:30	Samfunnsmedisin (KURS) Trygdemedisin I	Per Fugelli	050 GV05	P1-2
12:45-14:30	Samfunnsmedisin (KURS) Trygdemedisin I	Dag Bruusgaard	073 GV05	P11-12
12:45-14:30	Samfunnsmedisin (KURS) Trygdemedisin I	Elin Olaug Rosvold	301 GV05	P3-4
12:45-14:30	Samfunnsmedisin (KURS) Trygdemedisin I	Georg Espolin Johnson	072 GV05	P5-6
12:45-14:30	Samfunnsmedisin (KURS) Trygdemedisin I	Gunnar Tellnes, Bjørgulf Norderhaug Claussen	079 GV05	P7-8
12:45-14:30	Samfunnsmedisin (KURS) Trygdemedisin I	Bård Natvig	052 GV05	P9-10

onsdag 6.6.12

10:15-10:30	Studiedag			ALLE
-------------	-----------	--	--	------

torsdag 7.6.12

08:30-09:15	Samfunnsmedisin (FOR) Kjønn, kvinnehelse og medisin; kjønn som biologi og sosial kategori	Johanne Sommerchild Sundby	124 GV05	ALLE
09:30-11:15	Samfunnsmedisin (FOR) Abort og omskjæring som globale kvinnehelsedilemmaer	Johanne Sommerchild Sundby	124 GV05	ALLE
11:45-12:30	Samfunnsmedisin (FOR) Millennium development goals:mødre helse og dødelighetsulikheter ved fødsel	Johanne Sommerchild Sundby	124 GV05	ALLE
12:45-14:30	Samfunnsmedisin / Medisinsk etikk (FOR) Fattigdom og helse - etiske og samfunnsmessige konsekvenser	Per Nortvedt, Hussain Akhtar	124 GV05	ALLE

---

fredag 8.6.12

08:30-11:15	Samfunnsmedisin (FOR) Hvordan beskytte og fremme helsen på arbeidsplassen	Petter Kristensen	124 GV05	ALLE
11:45-12:30	Samfunnsmedisin (FOR) Oppsummering av samfunnsmedisin	Anne Helene Kveim Lie, Arild Bjørndal	124 GV05	ALLE
12:45-14:30	Samfunnsmedisin (KURS) Trygdemedisin II	Per Fugelli	050 GV05	P1-2
12:45-14:30	Samfunnsmedisin (KURS) Trygdemedisin II	Dag Bruusgaard	073 GV05	P11-12
12:45-14:30	Samfunnsmedisin (KURS) Trygdemedisin II	Elin Olaug Rosvold	301 GV05	P3-4
12:45-14:30	Samfunnsmedisin (KURS) Trygdemedisin II	Georg Espolin Johnson	072 GV05	P5-6
12:45-14:30	Samfunnsmedisin (KURS) Trygdemedisin II	Gunnar Tellnes, Bjørgulf Norderhaug Claussen	079 GV05	P7-8
12:45-14:30	Samfunnsmedisin (KURS) Trygdemedisin II	Bård Natvig	052 GV05	P9-10

Det tas forbehold om endringer i timeplanen. Jo lengre fram i tid, jo større er usikkerheten. Kontakt semesterkoordinator for nærmere opplysninger.

10. semester

Semesteruke 19:

PBL-oppgave: Rettsmedisinsk kasuistikk

Legens rolle i et rettssamfunn

Kalenderuke 24

mandag 11.6.12

08:30-09:30	Rettsmedisin (FOR) Legen og rettsvesenet	Sidsel Rogde	Aud 1 Grønt RH	ALLE
09:45-10:15	Rettsmedisin (FOR) Farskap. Barneloven	Margurethe Stenersen	Aud 1 Grønt RH	ALLE
10:30-11:15	Rettsmedisin (FOR) Plutselig uventet død	Kari Ormstad	Aud 1 Grønt RH	ALLE
11:30-12:15	Rettsmedisin (FOR) Somatisk rettsmedisin. Stump og skarp vold	Torleiv Ole Rognum	Aud 1 Grønt RH	ALLE

tirsdag 12.6.12

08:30-09:15	Rettsmedisin (FOR) Somatisk rettsmedisin. Kvelning og drukning	Åshild Vege	Aud 1 Grønt RH	ALLE
09:30-10:15	Rettsmedisin (FOR) Forgiftninger	Per Hoff-Olsen	Aud 1 Grønt RH	ALLE
10:30-11:30	Rettsmedisin (FOR) Somatisk rettsmedisin. Skuddskader og trafikk	Torleiv Ole Rognum	Aud 1 Grønt RH	ALLE
12:00-14:45	Psykatri (FOR) Psykiatriske perspektiver på strafferettslig og sivilrettslig ansvarli	Randi Rosenqvist	Aud 1 Grønt RH	ALLE

onsdag 13.6.12

10:15-10:30	Studiedag			ALLE
-------------	-----------	--	--	------

torsdag 14.6.12

08:30-10:15	Rettsmedisin (FOR) Seksuelle overgrep: Påtalemyndighet/ rettsapparatets rolle	Kari Ormstad	Aud 2 Rødt RH	ALLE
10:30-11:15	Rettsmedisin (FOR) Seksuelle overgrep: Helsevesenets rolle	Kari Ormstad	Aud 2 Rødt RH	ALLE
12:00-13:00	Rettsmedisin (FOR) Barnemishandling	Arne Stray-Pedersen	Aud 2 Rødt RH	ALLE
13:15-14:45	Rettsmedisin (FOR) Vurdering av ruspåvirkning	Jørgen Gustav Brønness, Torleiv Ole Rognum, Jørg Gustav Mørland	Aud 2 Rødt RH	ALLE

fredag 15.6.12

08:30-10:15	Rettsmedisin (FOR) Rettsmedisinsk undersøkelse - diskusjon av et kasus	Torleiv Ole Rognum	Aud 2 Rødt RH	ALLE
10:30-11:15	Rettsmedisin (FOR) Identifisering, brann- og katastrofedødsfall	Sidsel Rogde	Aud 2 Rødt RH	ALLE
11:30-12:15	Rettsmedisin (FOR) Utarbeidelse av sakkynndighetserklæringer, rettsoppmøte	Torleiv Ole Rognum	Aud 2 Rødt RH	ALLE
12:45-13:45	Rettsmedisin (SEM) Gjennomgang av rettsmedisinske spørsmål og problemstillinger	Arne Stray-Pedersen	Aud 2 Rødt RH	ALLE
14:00-15:00	Rettsmedisin (SEM) Gjennomgang av rettsmedisinske spørsmål og problemstillinger	Arne Stray-Pedersen	Aud 2 Rødt RH	ALLE

Det tas forbehold om endringer i timeplanen. Jo lengre fram i tid, jo større er usikkerheten. Kontakt semesterkoordinator for nærmere opplysninger.

10. semester
Semesteruke 20:
Kalenderuke 25

PBL-oppgave: Ingen

---

mandag 18.6.12 10:15-10:30 Studiedag	ALLE
tirsdag 19.6.12 10:15-10:30 Studiedag	ALLE
onsdag 20.6.12 10:15-10:30 Studiedag	ALLE
torsdag 21.6.12 10:15-10:30 Studiedag	ALLE
fredag 22.6.12 09:00-14:00 (OBL) eksamen	ALLE

---

10. FAGLIGE KONTAKTPERSONER

Fag	Kontaktperson
Allmennmedisin:	Førsteamanuensis Per Lagerløv Avdeling for allmennmedisin Boks 1130, Blindern, 0318 OSLO E-post: per.lagerlov@medisin.uio.no
KloK	Førsteamanuensis Jan Frick Avdeling for helseledelse og helseøkonomi Postboks 1089, Blindern 0318 Oslo E-post j.c.d.frich@medisin.uio.no
Psykatri	Professor Erik Falkum Enhet voksenpsykiatri postbok E-post: erik.falkum@medisin.uio.no
Rettsmedisin:	Professor Åshild Vege Nasjonalt folkehelseinstitutt, divisjon for rettsmedisin og rusmiddelforskning Postboks 4404, Nydalen 0403 Oslo E-post: ashild.vege@medisin.uio.no
Samfunnsmedisin:	Førsteamanuensis Anne Kveim Lie Avdeling for samfunnsmedisin Postboks 1130, Blindern, 0318 Oslo E-post: a.h.k.lie@medisin.uio.no

11. REFUSJON AV REISEUTGIFTER, BOLIG, GODKJENNING AV PRAKSIS mv.

11.1 Refusjon av reiseutgifter

Spørsmål rettes til Ida G. Bay, tlf. 22 85 05 13, e-post: i.g.bay@medisin.uio.no. Alle skjema (reiseregning, kjøredagbok mv.) får du utdelt før du starter i praksis. **Ta vare på billetter (originaler) eventuelle kvitteringer. Uten original dokumentasjon får du ikke refundert reiseutgiftene.** Send inn reiseregningen for første periode så snart den er ferdig til: UiO, HELSAM v/ Ida G. Bay, Postboks 1130, Blindern, 0318 Oslo. Reiseregning for siste periode kan leveres i resepsjonen ved Frederik Holsts Hus i løpet av den første undervisningsuken etter praksis.

Refusjon av reiseutgifter og utfylling av reiseregning

UiO refunderer en tur-retur reise for hver praksisperiode, dvs. to reiser t/r mellom studieadresse og praksissted i løpet av **hele** 12 ukers perioden.

Hvis du har praksis ved sykehuset i Asker og Bærum og Drammen og allmennpraksisplass i pendleravstand, får du dekket daglige reiseutgifter.

Reiseutgifter til praksisplasser i Oslo dekkes ikke.

Generelt forutsettes det at studenter ikke skal tjene på refusjonsordningen sammenlignet med de reiseutgiftene studenten normalt har.

Fyll ut reiseregning slik:Forsiden:

Fyll ut de tre øverste linjene, dessuten utreisedato og hjemreise for perioden, linje 5 og 6, samt linje 7.

Det er viktig at du undertegner skjemaet neders der det står: Regningsutstederens underskrift med "Dato" og "Jeg samtykker i at eventuelt skyldig beløp...". UiO refunderer ingen beløp før reiseregningen er underskrevet. Om du glemmer dette, må vi sende deg reiseregningen i retur.

Baksiden:

Hvis du har reist kollektivt:

Fyll ut: Dato Fra Til Skyssmiddel (tog, buss el.l.) Beløp.

Ta vare på billettene, lim de på et ark som vedlegges, og skriv hva det gjelder.

Har du reist daglig, og har månedskort, skriver du dette, selv om det ikke er en rubrikk som passer. Her er det også plass til merknader. Er det billigere med to månedskort enn ett månedskort pluss billetter for de to siste ukene, kan du kjøpe to månedskort, og får refundert utgiftene for disse.

Hvis du har kjørt bil:

Har du kjørt bil tur-retur ved de to tur-retur reisene UiO dekker i løpet av 12 ukers perioden (en gang i hver praksisperiode), fører du disse to reisene på baksiden av reiseregningen. Fyll inn km for hver reise, og summer nederst.

Har du kjørt bil daglig til sykehuset i Asker og Bærum og Drammen og til allmennpraksisplassen, må du fylle ut en kjøredagbok, se under. Har du hatt en medstudent som passasjer, fører du også på navnet på medstudenten som har vært passasjer. Km godtgjørelse er kr 1,50, og kr 0,90 pr km i tillegg for passasjer (medstudent). Det er sjåføren som får passasjertillegget, ikke den som sitter på.

Bompenger og parkeringsutgifter dekkes ikke.

Kjøredagbok:

Hvis du har kjørt bil daglig (eller svært ofte), må du fylle ut en kjøredagbok, dvs. en linje for hver dag (du kan bruke gjentakelsestegn). Du kan lage en kjøredagbok på PC også.

Samtykke til bruk av egen bil på tjenestereise:

Fyll ut de to øverste rubrikkene. Du får godkjenningen i ettertid.

11.2 Bolig i praksisperioden

For de fleste studentene vil praksisperioden innebære at man flytter til en bolig i nærheten av sykehus og allmennpraksis. Der det ikke er for langt avstand mellom sykehus og allmennpraksis, forsøker vi å ordne det slik at studenten bo i samme sykehusbolig i hele praksisperioden.

Det er semesterkoordinator som administrerer ordningen med å skaffe bolig i praksisperioden, og husleien dekkes av universitetet.

Hvis studenten kan bo hos foreldre el.l. i en eller begge praksisperioder, er det viktig å gi beskjed om dette på forhånd til semesterkoordinator Ragnhild Bjørneng slik at vi ikke bestiller bolig..

Refusjonsskjema for boutgifter

fylles ut av de studentene som har bodd hos familie eller kjente i en eller begge praksisperioder. Det er den studenten har bodd hos (mor eller far el.l.) som skal ha refusjonen på kr 900,- pr. 6-ukers periode (kr 1.800,- for hele 12 ukers perioden), og som skal fylle ut det øverste feltet i skjemaet. Studenten fyller ut det nederste feltet.

11.3 Godkjenning av praksisperiodene

Praksis er som all annen uketjeneste obligatorisk. Universitetet må derfor ha en formell godkjenningsordning. Praksisveileder må attestere på tilstedeværelse og antall dager fravær i løpet av de seks ukene i primærhelsetjenesten, respektive på sykehuset.

Universitetslektoren skal ved slutten av praksisperioden gi en anbefaling til 10. semesterstyret om å anbefale godkjenning av studentens tjeneste på grunnlag av studentens faglige kunnskap, kliniske praksis, og studentens forhold til pasienter og medarbeidere.

Hvis ikke tjenesten anbefales godkjent, må dette begrunnes skriftlig. I slike tilfelle skal forholdene ha vært påpekt og diskutert i den fortløpende veiledningen som finner sted i løpet av praksisperioden, og ha vært tatt opp med semesterledelsen.

11.4 Student - universitetslektor: hvordan forholde seg ved vansker ?

Praksisen varer lenge, og i studiet representerer den et unikt samkvem mellom en student og en lærer. Man kommer tett innpå hverandre og man blir godt kjent med hverandre. Dette har undervisningsmessige og pedagogiske fordeler, men innebærer også utfordringer og potensielle problemer.

Når man arbeider tett sammen, kan man oppleve at den "personlige kjemien" ikke stemmer helt. Ønskene hos studenten og universitetslektor går heller ikke alltid i takt når det gjelder framdrift, ansvarlighetsnivå eller prioriteringer i undervisningen. Noen lærere opplever også at studenten er svakere faglig enn det som var forventet.

Det kan også oppstå situasjoner som gjør studenten usikker på om legen egner seg som lærer. Ved slike vansker, uforutsette situasjoner eller pedagogiske problemer, er det viktig å prøve å få diskutert problemene så tidlig som mulig. Prøv lokalt, -hvis det ikke går, eller virker unaturlig - skal studenten eller universitetslektor ta kontakt med semesterkoordinator Ragnhild Bjørneng.

I verste fall kan mer alvorlige forhold avdekkes som kan få konsekvenser for studentens egnethet til å praktisere som lege. Vi tenker for eksempel på at studenten viser manglende vilje eller evne til omsorg, forståelse og respekt for pasienter, manglende vilje eller evne til å samarbeide og å etablere tillitsforhold og kommunisere med pasienter, pårørende og samarbeidspartnere, misbruk av rusmidler eller tilegner seg medikamenter på ulovlig vis, alvorlig brudd på taushetsplikten mv., jfr.

2.5 Retningslinjer for studenters oppførsel og fremtreden ved Det medisinske fakultet og
2.6 Skikkethetsvurdering